

Wat een mooie boom

► GESCHICHTEN UM EINE PFLANZE: DER GINGKO, ARTE, 19.00-19.45 UUR

HET zal wel stil zijn op straat vanavond wanneer ARTE de definitieve documentaire over de Ginkgo biloba uitzendt. Er zijn immers van die programma's waar je voor thuis blijft: een finalewedstrijd van het Nederlands elftal, een herhaling van Alan Partridge's talkshow *Knowing me, Knowing you*, en ja natuurlijk, een documentaire over de Ginkgo biloba. (Voor de enkeling die niet weet waar we het over hebben: de Ginkgo is een boom. En niet zo maar een boom, nee, een hele bijzondere boom. De Ginkgo is namelijk al sinds de tijd van de dinosaurïërs vrijwel onveranderd gebleven en werd daarom

door Charles Darwin een 'levend fossiel' genoemd.) De Ginkgo biloba, ook bekend als de Japanse notenboom, wordt in China en Japan al eeuwenlang aangeplant in tuinen van paleizen, kloosters en tempels. Hij geldt als symbool voor geluk en vrede en wordt vereerd door Boeddhistische monniken als heilige boom. De Duitse arts en botanicus Engelbrecht Kaempfer, die in de 17^e eeuw voor de Verenigde Oostindische Compagnie in Japan verbleef, nam als eerste zaden mee naar Holland. Het oudste Europese exemplaar werd rond 1730 in de Utrechtse Hortus Botanicus geplant. En daar is hij nog steeds te bezichtigen.

Wat overigens niet eens zo uitzonderlijk is, want Ginkgo's kunnen met gemak een leeftijd van 1000 jaar halen. Er bestaan zelfs nog exemplaren die tijdens de veroveringen van Alexander de Grote al 1000 lentes meegingen en nu dus meer dan tweeënhalf duizend [sic!] jaar oud zijn. Die Ginkgo in Utrecht is dus eigenlijk nog maar een broekie.

De reden dat de Ginkgo zo oud kan worden is omdat hij heel goed bestand is tegen luchtvervuiling, schimmelinfecties en insectenplagen. Vandaar dat hij veelvuldig als straatboom wordt gebruikt. Ook in Nederland kom je deze soort regelmatig tegen. En het is niet alleen een hele

sterke boom, hij heeft ook een schitterende structuur en hij is daarnaast erg nuttig. De zaden worden in het Verre Oosten nog steeds gebruikt als medicijn tegen allerhande kwalen, onder andere tegen astma, taaië slijmhoest, bronchitis, een slechte spijsvertering en blaasproblemen. De forse bomen, die een hoogte van dertig meter kunnen bereiken, vallen vooral op door hun aparte bladeren. Ze zijn langgesteeld, waaivormig en gelobd. Aan de twee lobben van het blad dankt hij dan ook de soortnaam (biloba = tweelobbig). De eigenaardige vorm inspireerde Goethe tot een liefdesgedicht voor zijn voormalige geliefde, Marianne von Willemer. In het gedicht gebruikte de Duitse dichter het gespleten blad niet alleen als metafoor voor hun verstoorde relatie, maar ook als beeld voor het onderscheid tussen lichaam en geest: *'...fühlst Du nicht an*

meinen Liedern, dass ich eins und doppelt bin?'

Vanavond dus alles wat u ooit heeft willen weten over de Ginkgo. Alles en meer. Zorg dus dat u deze veertig minuten durende documentaire niet mist; het is morgen zonder twijfel het gesprek van de dag.

GvdW

